

ČÍNSKE PÍSMO KSCA002

HODINA 7

**Písmo v dobe
rozdrobenia**

AKTIVITA: OPAKOVANIE

- Kde sa používajú zjednodušené znaky a kde naopak tie tradičné?
- 6 druhov ťahov?
- Čo sú to semém, sylabém a morfém?
- Kto bol tradične spojovaný s vynálezom čínskeho písma?
- Kde sa väčšinou nápisy na bronzoch nachádzajú? (ktorá časť nádob)
- Čo je to Osem trigramov ?
- Z ktorého storočia pochádzajú najstaršie nápisy na bronzoch?
- Aká je štruktúra nápisov na jinwenochoch?

AKTIVITA: OPAKOVANIE ZNAKY

- Určite počet ťahov v znakoch:

跟
练
会
图

- Určte poradie ťahov v znakoch:

到
试
起
茶

AKTIVITA: OPAKOVANIE RADIKÁLY 1-50

Podoby akého radikálu sa nachádzajú v nasledujúcich znakoch?

少, 光, 堂

Majú nasledujúce znaky zhodný radikál?

吧, 哭, 国

DU:

- Zarad'te nasledujúce znaky do Xu Shenových skupín 喂, 考, 空, 说, 跟

- Zarad'te nasledujúce znaky do Xu Shenových skupín:

喂-xingsheng, ahoj/hej; 𠂇 odkazuje k významu, 畏 fonetikum (to fear, to dread)

考-xingsheng, determinatív 耂, fonetikum 丂

空-xingsheng, determinatív 穴 (prázdna jaskyňa), 工 fonetikum

说-xingsheng, determinatív reč 讠, fonetikum 兑(dui, vymeniť)

跟-xingsheng, determinatív noha/chodidlo 足, fonetikum 艮 (gen, blunt)

PÍSMO V OBDOBÍ ROZDROBENIA

POLITICKÝ KONTEXT

- 771 pr nl – sídelná oblasť zhouského štátu napadnutá nečínskymi kmeňmi Quanrong (kráľovský dvor útek na východ, do údolia Žltej rieky, Luoyang)
- delenie obdobia na Západné Zhou (1045-771 pr nl) a Východné Zhou (771-221 pr nl)
- moc zhouských kráľov oslabená, Čína sa postupne rozpadla na viac než 100 štátov a menších celkov
- napriek nepokojom a rozdrobenosti však zároveň završovanie vývoja klasickej čínskej kultúry (z ktorej sa čerpá až do dnes)
- Východné Zhou sa delí ďalej na: dobu Letopisov (alebo Jari a podzimu, 771-453 pr nl), doba Válčícich štátu (453-221 pr nl)
- doba Letopisov: záver doby bronzovej a prechod k dobe železnej (nové spoločenské usporiadanie a ideológie -v tejto dobe sa objavuje aj Konfucius); doba 5 hegemónov (akoby správcovia Číny); boj o hegemóniu (vraždenie starej rodovej šľachty, dobíjanie menších štátov)

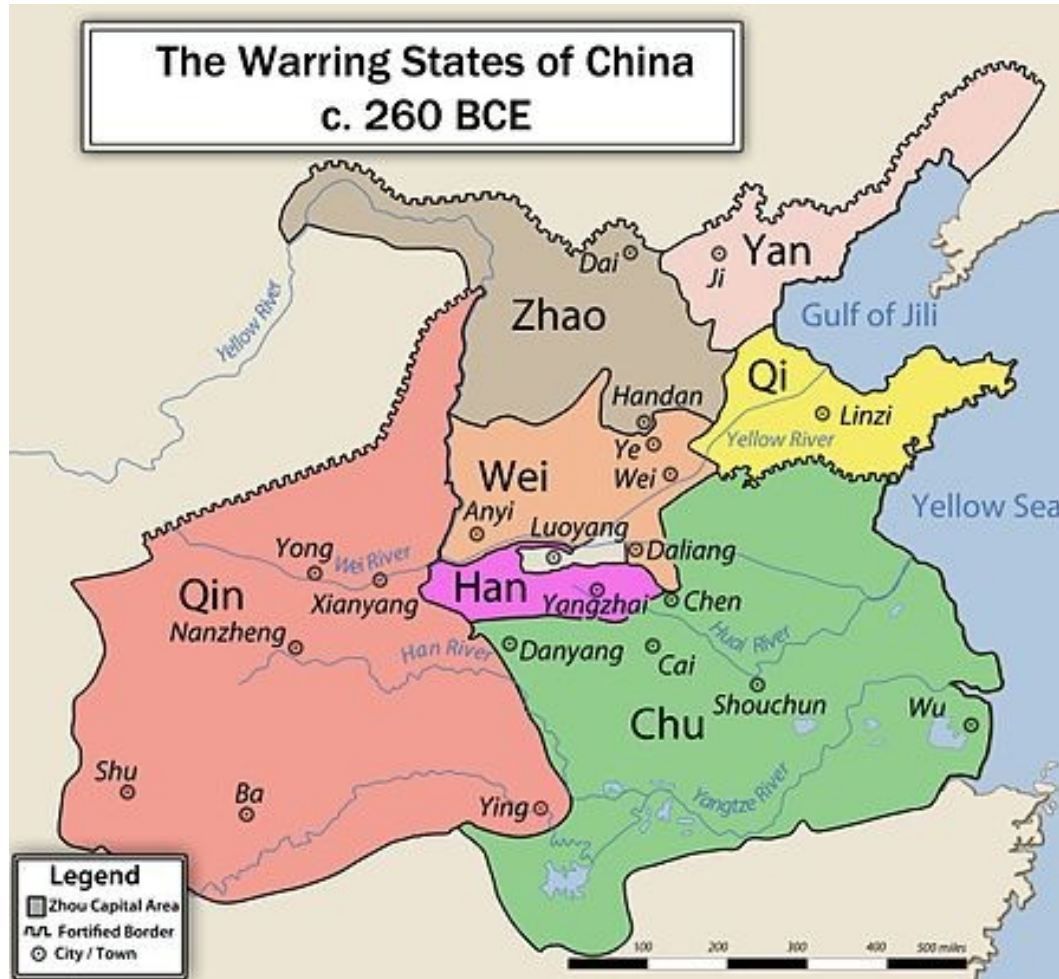
- Doba Válčících států – společenské změny (vděka nástupu doby železné), rozvoj společnosti, rychlá urbanizace, zvýšení sociální mobility, první správné reformy (potlačení původního lénneho systému a zavedli akoby byrokratický model správy), daňové předpisy, povinná vojenská služba, drsný zápas o zjednotení Číny (7 velkých států, stát Qin nakonec uspěl)

The Warring States of China c. 260 BCE

PÍSMO TEJTO DOBY

- Začalo sa formovať v 11. st. a jeho premeny súviseli s potrebou písma v štátnej správe a pre záznam neliturgických textov (právne, politické, historické udalosti)
- 2 hlavné rysy: regionálna roztrieštenosť, rozšírenie jeho spoločenských funkcií (už to nebolo len pre najvyššie vrstvy a ich rituály, ale teraz už rozšírený komunikačný a záznamový prostriedok administratívy, obchodu a každodenných záležitostí)
- no väčšina spoločnosti ostala naďalej negramotná - zachováva si stále rysy orálnej kultúry
- rôzne typy písma => nie je možné označiť ich jedným termínom

Veľké pečatné písmo **Dàzhuàn** 大篆

Písmo Bojujúcich/Válčícich štátov **Zhànguó wénzì** 戰國文字

Zhouovo písmo **Zhòu wén** 籀文

Písmo šiestich štátov **Liù guó wénzì** 六國文字

MATERIÁLY DOBY ROZDROBENIA

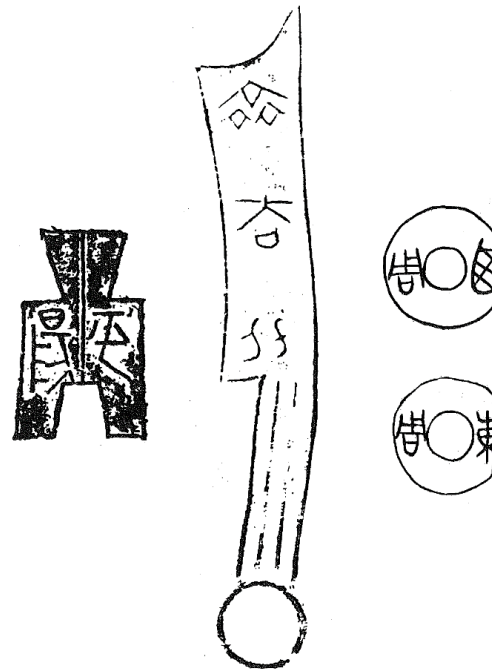
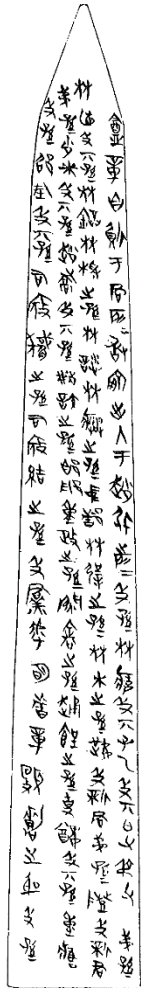
- nové médiá záznamu: **bambus, hodváb**
  - poskytujú textovú produkciu doby priamo, bez neskorších editorských zásahov
  - úvod do diania, obchodu, fungovania úradov...
  - bambusová kniha: znaky sa písali zvislo drevenou tyčinkou alebo štetcom na prúžky naštiepaného bambusu (tie boli najskôr vystavené žiaru a dôkladne zbavené vody)
- šírka týchto prúžkov cca **5-10** , dĺžka rôzna (väčšinou okolo 23 cm)
- prúžky sa mohli radiť vedľa seba sprava doľava – potom sa zviazali koženým remienkom alebo šnúrkou do pásov/zväzkov
- väčšinou sa text na prúžky napísal až po zviazaní (na jednom prúžku obvykle len 1 stĺpec znakov)
- 1 zväzok- akoby 1 kapitola (1 ucelený text)- názov pripojený na dodatočnom úštipku
- výhoda bambusových prúžkov: jednoduchá dostupnosť materiálu a jednoduchosť spracovania na odrezky – nízka cena

- Hodváb
- výroba zdĺhavá, technologicky náročná, luxusný materiál
- no najpraktickejšie, vhodný podklad pre písanie štetcom
- základná jednotka zvitok – klasicky sa rozvíja sprava doľava, znaky na ňom radené vo zvislých stĺpcoch sprava doľava
- rozšírené aj skladanie hodvábu ako leporela
- nevýhoda- podlieha skaze rýchlejšie než bambus (z obdobia Bojujúcich štátov sa dochoval len 1 súbor nápisov na hodvábe)

DRUHY NÁPISOVÝCH PAMÍATOK

Obr. 25. Mince z období Válčicích států – rýčovitá (vlevo) s nápisem *Píngyáng* 平陽 (jm. města), nožovitá (uprostřed) s nápisem *Qí fǎhuò* 齊法貨, zákonná měna státu Qi⁴ a kulaté (vpravo) s nápisem *Xī Zhōu* 西周 (jm. státu) a *Dōng Zhōu* 東周 (jm. státu).

DRUHY NÁPISOVÝCH PAMIAATOK

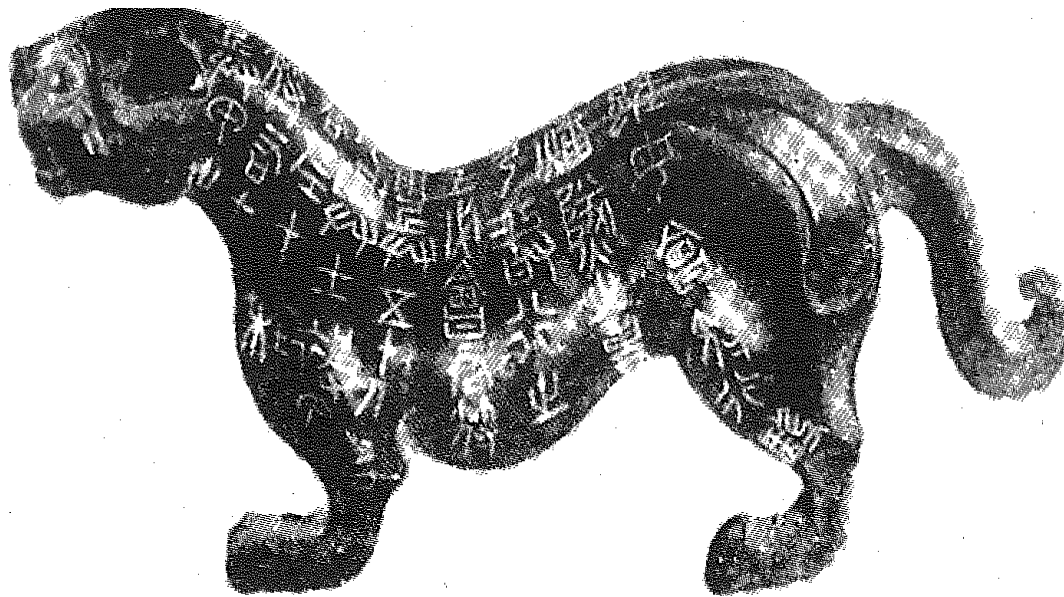
- **kamenné bubny (kamenné stély)**- znaky z kamenných bubnov sa často považujú za príklad štandardizovaného písma zo štátu Qin , ktoré slúžilo ako základ pre neskoršie zjednotenie písomnej sústavy; obsahujú 4slabičné verše (viažu sa k popisu krásy lovov vyššej triedy)
- **texty prísažných zmlúv** – uzavierané medzi šľachtickými rodmi rôznych štátov počas obdobia Letopisov (prejav systému koalícií)-po zanesení zmluvy na doštičky (potom sa vytvorila pre každého zúčastneného kópia) sa zabilo obetné zviera, potom si jeho krvou podľa postavenia účastníci potrelí ústa- následne prísaha prednesená pred duchmi predkov a božstvami, obetiny a kópie textu zakopané do zeme (1 osoba svoju verziu uložila do zmluvného archívu)
- **železné zbrane**- vyryté nápisy len stručné, nízka estetická hodnota (rok vlády, meno štátu/ministra,meno majstra,označenie zbrojnice, meno remeselníka)
- znaky na minciach – neformálne hrubé štylizované znaky, krátke, tvar sa líši štát od štátu, minca má otvor na navlečenie na šnúрку (údaje o mieste kde boli uliate, hodnota mince, niekedy označenie „zákonná mena“)
- **vojenské vrubovky** – poverenie k armádnym operáciám väčšieho rozsahu (objavené len 2, obe tvar tigra a dlhé cca 10cm), dve časti ktoré do seba zapadajú zubami – pravý diel mal u seba panovník, ľavý zas veliteľ- aby sa mohlo s jednotkami nejak narábať museli byť obe časti spojené
- **cestovno-obchodné doklady** – právo priechodu colnicami a mýtnicami a prevozu určitého tovaru, zaistovali prístrešok v preprahacích staniciach (niektoré sa týkali lodnej, iné pozemnej dopravy)
- **nápisy na pečatidlách** – neskôr v novoveku záujem zberateľov (umenie), razítko , v úradnom styku ako dôkaz neporušenia zásielky, taktiež však na súkromné účely (viaceré nájdené v hrobkách významných osôb (napodobeniny)– znak úradu nosený na špagáte pri páse), tvarovo prevládal štvorec, text buď vypuklý (červený) alebo negatívny (biely); dĺžka nápisu 1-4 znaky

obsah oficiálnych pečatí – úradnícky titul, meno držiteľa, miesto pôsobenia

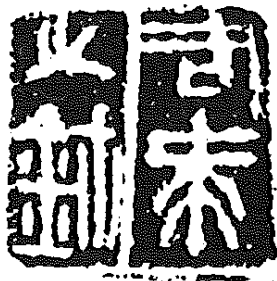
obsah súkromných pečatí- meno vlastníka, osobné heslá alebo znaky pre šľastie

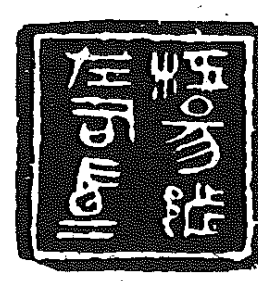
a)

b)

c)

d)

- a) Stát Qí. *Sīmǎ zhī xǐ* 司馬之鈇 ,pečeť maršála‘.
 b) Stát Chǔ. *Wǔguān zhī xǐ* 伍官之鈇 ,pečeť wǔguāna (titul hodnostáře)‘.
 c) Stát Yǎn. *Guìyángdū zuǒ sīmǎ* 柜易都左司馬 ,maršál na levici města Guìyángu‘.
 d) Stát Zhào. *Wāngtáo yòu sīgōng* 汪甸右司工 ,správce prací na pravici ve Wāngtáo‘.

Obr. 28. Úřední pečeti různých států.

PREMENY ZNAKOV

dnešní znak \ stát	Qín	Chü	Qí	Yān	Trojí Jin
者	𠄎	𠄎	𠄎	𠄎	𠄎 𠄎
市	𠄎	𠄎	𠄎	𠄎	𠄎 𠄎
馬		𠄎	𠄎	𠄎	𠄎
安		𠄎	𠄎	𠄎	𠄎

Obr. 23. Rozdíly mezi místními podobami znaků za Válčících států.

(Podle QIÚ 1988: 57, CHÉN – TÁNG 1988: 133)

- roztrieštenosť krajiny - roztrieštenosť znakov
- rozšírenie základne používateľov (individualizácia písma, rýchlopis = iné použitie, zjednodušovanie stavby, ľudové rôznopisy)
- protiklad vznešenejší, oficiálnejší variant vzdelaneckej vrstvy
- silné uplatnenie fonetického princípu zápisu (výpůjčky) (vo formatívnej fáze čínskeho písma - výpožička konvenčne priradená k príslušnému slovu a viac menej stále sa podľa toho ďalej používala) (doplňovanie základného inventáru grafických jednotiek nutných k záznamu existujúcej slovnej zásoby – výpožičky použité pre zápis slov, pri ktorých nebola veľká šanca že by ich význam umožnil vystavať úplne nový znak podľa zavedených pravidiel)
- výpožičky v neskorších textoch- prejavy zachádzania s už vytvoreným inventárom jednotiek- nedoplňajú, znak podobne vyslovovaný a graficky spriaznený

ZNAKY 7MA LEKCIA

○复写慢笔张
教懂法难平
念录

ODHADNITE VYZNAM IDEOGRAMOV

- 眇 oko a málo sloveso
- 茧 tráva a hmyz pod m
- 闷 dvere a srdce prid m
- 奴 žena a pravá ruka pod m
- 漂 voda a rychly sloveso
- 嫖 žena a rychly sloveso
- 谜 slovo a blúdit' pod m

DÚ

- Vymyslíte hádanku pre vašich spolužiakov (a mňa), príklad:

Na ľavej strane znaku stojí radikál človek, pravá časť znaku je tvorená 5 ťahmi : hore je ťah pie, na ktorý sa cca v jeho polovici napája vodorovný ťah heng s háčikom. Ďalším ťahom je zvislý ťah shu ukončený háčikom a na pravej a ľavej strane tohto ťahu sa nachádzajú dva bodové ťahy dian, ktoré sa nedotýkajú okolitých ťahov (Odpoveď: znak 你).
Vyberte si ktorýkoľvek znak z doteraz prebratých lekcí v učebnici IC (skúste si vybrať niečo zložitejšie než číslovky 二 alebo 三 😊).

